

Počítačové tablety a spory o design – co všechno se dá patentovat?

V nedávné době se v médiích objevila zpráva, že firma Apple nechala v několika zemích zakázat prodej tabletů firmy Samsung. Jako jeden z důkazů předložila náčrtek svého geniálního zařízení, který vypadal jako obdélník se zaoblenými rohy a s jedním tlačítkem. Aby toho nebylo málo, v Internetových diskuzích se objevil názor, že i fotografie reálných zařízení byly digitálně upraveny, aby se konkurenční výrobek co nejvíce podobal originálnímu zařízení.

Stále častěji se tak ozývají hlasy odpůrců patentů. Ti tvrdí, že se z nástroje, který měl původně podporovat inovace a chránit výzkumníky, kteří do svého výrobku investovali nemalé peníze a spoustu času, před lidmi, kteří novinku prachšprostě zkopírují s nesrovnatelně menšími náklady, stal nástroj, který inovace spíše brzdí a jen upevňuje pozici velkých a zavedených firem se spoustou patentů před těmi malými.

Jeich argumenty podporuje například i fakt, že na poli výrobců mobilních telefonů a dalších mobilních zařízení vede snad každá větší firma několik soudních sporů ohledně svých patentů. Jelikož se jedná o velké firmy s nemalou zásobou patentů, žalovaná strana rychle najde několik svých patentů, které porušuje žalující firma, a většina soudních pří tak končí mimosoudním vyrovnáním. Pro malé firmy však bývají tyto spory likvidační.

Neméně paradoxní je fakt, že softwarový gigant Microsoft má větší příjmy z konkurenčního systému Google Android, do kterého nepřispěl ani řádkou kódu, než ze svého vlastního mobilního operačního systému. Pro většinu lidí by se to mohlo zdát jako něco zhola nemožného a nemyslitelného. Právníci Microsoftu toho dosáhli tak, že začali vyhrožovat výrobcům mobilních zařízení, které v sobě Google Android používají, že porušují jejich patenty. Jako jediné řešení, jak předejít žalobě, navrhli přestat Android používat, a tedy začít používat systém od Microsoftu nebo si vyvinout systém vlastní, nebo začít platit poplatek za každé prodané zařízení. Kupodivu poplatek za takovéto zařízení se rovná ceně jedné licence mobilních Windows. Odpověď na otázku, proč se tedy Microsoft neobrátil rovnou na

Google a nevyřeší tento spor jednou pro vždy, je asi každému jasná, jen co se podívá na statistiky prodeje obou systémů...

Do extrému toto dotáhly některé „softwarové“ firmy, často také nazývané patentoví trollové, které nezaměstnávají jediného programátora, za to však celou armádu právníků a vlastní obrovské množství patentů často již zaniklých firem. Tyto patenty jsou často velmi banální, jako je dnes již téměř legendární patent na dvojklik. Další strategií je nechat si patentovat zatím neexistující věc a počkat, až se daná věc začne vyrábět a masově používat.

Dostáváme se tak do situace, kdy i firmy, které se původně chtěly těmto patentovým válkám vyhnout, musí obětovat část svého rozpočtu, aby si patentovaly své vynálezy a vyhnuly se tak hrozbě soudního sporu s někým, kdo si jej, byť bez fyzického vynálezu, nechal patentovat dříve, a aby nakoupily starší patenty jiných firem pro použití v případných soudních sporech. Tyto peníze by určitě bylo výhodnější použít pro účely výzkumu. A zdá se mi, že toto asi nebyl původní záměr, proč patenty zavádět.

Ale určitě se najdou i vědní obory, ve kterých patenty uplatnění stále najdou. Například by asi nikdo nestrávil roky vymyšlením nového léku a neutratil by za jeho výzkum miliony a miliardy dolarů, kdyby věděl, že pár měsíců po uveřejnění ho s téměř nulovými náklady začne vyrábět výrobce někde v jihovýchodní Asii. Ačkoliv i tam se naskýtá otázka, kolik let je potřeba, aby se výrobci tyto náklady vrátily. A jestli je to adekvátní cena za životy milionů lidí ze třetího světa, kteří si tento lék nemůžou dovolit.

Možná i proto se po celém světě objevují nové politické strany zabývající se tímto tématem a stále více se ozývají hlasy lidí, které tvrdí, že zákony ohledně patentů by bylo vhodné přinejmenším přehodnotit.